

Aanwezigen:

Voorzitter: J. Boter (VVD)

Namens de raad: M. van der Laan (PvdA), B. Benjamins (D66), J. Dijk (SP), E. Akkerman (VVD), P. Rebergen (CU), K. de Wrede (PvdD), J. de Haan (CDA), D. Mellies (100%Groningen), A. Sijbolts (Stadspartij), N. Berenschot (Student en stad), T. van Kesteren (PVV)

Namens het college: R. van der Schaaf (wethouder), C.E. Bloemhoff (wethouder), L.I. Diks (wethouder)

Namens de griffie: W. Bierman

Wijkvernieuwing/Regio Deal

00:06:16

Voorzitter: Dames en heren. De heer Mellies gaat toch zitten. Ondanks dat hij zijn sjaal omheeft, wil hij toch nog blijven. De heer Van der Schaaf heeft ook nog even een kleine pauze kunnen houden. Ik ga even verifiëren wie er allemaal digitaal aanwezig zijn. Ik zie de heer Benjamins van D66. Ik zie hem ook in beeld. Ik zie mevrouw Akkerman van de VVD in beeld, mevrouw De Wrede van de Partij voor de Dieren, de heer Rebergen van de ChristenUnie en van Maarten Van der Laan zie ik een logo, maar ik gok dat de heer Van der Laan van de PVV daar zelf ook achter zit. Daarmee zijn alle digitale aanwezigen, ook aanwezig bij deze commissie. Ook drie wethouders zijn aanwezig: mevrouw Diks, mevrouw Bloemhoff en de heer Van der Schaaf. Ik heb zo de neiging, als ik een bordje zie om dan ook te gaan kijken. Dan gaan we het nu hebben, het komende uur, het laatste uur van deze politieke woensdag, aan de Radesingel over het Uitvoeringsprogramma's Groninger wijkvernieuwing en Regio Deal Groningen-Noord en dat is een collegebrief. Er zijn geen sprekers hiervoor, dus de fracties hebben drie minuten en het college mag twaalf minuten spreektijd verdelen over de drie aanwezige wethouders. Dan is de eerste vraag en dan kijk ik digitaal en ik kijk in de zaal: wie zou de aftrap voor deze meningsvormende sessie willen geven? Ik zie de heer De Haan natuurlijk alweer lachen. Hij wil deze sessie niet als eerste, dus ik kijk ik even digitaal of iemand daar als eerste wil. Anders zijn we namelijk snel klaar met de commissie. Ja, mevrouw Akkerman redt het. Dan is het dus geen korte sessie meer, want dan is de aftrap gegeven. Mevrouw Akkerman, u heeft als eerste het woord.

00:07:57

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, Voorzitter. Dank aan het college voor de update van de wijkvernieuwingsplannen en het uitvoeringsplan. Prettig dat natuurlijk vanuit de Regio Deal en het Nationaal Programma ook geld beschikbaar is om dingen te kunnen doen. Het is natuurlijk minder prettig, als dat ook betekent dat we als gemeente moeten cofinancieren en dat we er meer geld bij zouden moeten doen dan begroot. Voor de duidelijkheid, niet omdat wij vinden dat je er geen geld in zou moeten steken, maar het geld komt natuurlijk van mensen uit andere delen in de stad die misschien bij een vorige wijkvernieuwingsslag wel een aantal stappen gezet hebben en dit moet betalen. Dat dus even. Wat ons opviel was dat we lazen dat we dingen gaan doen die echt werken. Nu, dat lijkt ons heel erg nuttig, daar zal ook niemand tegen zijn. Alleen de vraag is natuurlijk: hoe stuur je daar goed op? Is de wethouder het met ons eens dat je daar scherp op moet sturen? Wij lazen namelijk ook over een aantal wijken met een beetje uitleg – volgens mij was het voor Vinkhuizen – dat dit al de derde wijkvernieuwingsslag is die op dit moment loopt, dus in het verleden is dat niet altijd

zo effectief geweest. Wij willen dus graag dat er scherp op gestuurd wordt en hopen dat de wethouder dat met ons eens is. Wat ons ook opviel in de omschrijving van de wijken, waar het over gaat, dat er veel dingen slechter gaan, de gezondheid van mensen is slechter en ze voelen zich minder gelukkig, maar er stond ook bij dat mensen moeite hebben om een betaalbare woning te vinden. Wij zouden graag van de wethouder horen voor welke groep mensen het op dit moment dan wel mogelijk is om een betaalbare woning te vinden. Tenslotte hebben we nog even een vraag over de – ik weet niet of ik het goed uitspreek – de Michi Noeki. Er is ook een raadsvoorstel dat zat bij de conformstukken, maar er wordt wel in dit uitvoeringsplan ook over gesproken. Er was ook sprake van een kiosk, waarvoor meerdere petitie's in de wijk zijn geweest om die kiosk te behouden en met name omdat de kiosk ook een – los van wat ze verkopen – sociale functie heeft. Wij vroegen ons af of de Michi Noeki dan niet een beetje dubbel is ten opzichte van de kiosk. Dat waren onze vragen. Bedankt.

00:09:58

Voorzitter: Dank u wel voor het aftrappen van deze commissie. Dan kijk ik nu de zaal en digitaal de ruimte door, wie als tweede het woord zou willen voeren. De heer Benjamins steekt zijn hand op, D66.

00:10:09

De heer Benjamins: Dat klopt, Voorzitter. Dank u wel. Wij zijn als D66-fractie positief over de flexibele organisatie en het vermogen om één en ander ook wat aan te passen aan de omstandigheden en dus deze diverse financiële bronnen allemaal wat handiger te combineren en te stroomlijnen. Ik had daar eerst staan 'positief verrast', maar eigenlijk verrast ons dat niet meer, want deze organisatie is daartoe in staat en volgens ons moeten ze dat ook vooral zo houden. Complimenten dan ook voor de veelomvattendheid en de compleetheit van de plannen. Eigenlijk een hartstikke hoog cijfer gescoord, dus wat ons betreft voor de accuraatheid en de samenhang der dingen. Echter, D66 blijft, ondanks alle lof over de plannen, wel kritisch op de herkomst van de energiebronnen die in de plaats moeten komen van de aardgasvoorzieningen in de diverse wijken. We begrijpen de urgentie en de druk die wij juist als gemeente Groningen moeten zetten, voelen en ook anderen moeten laten ervaren, maar de betaalbaarheid van onder andere energie via warmtenetten voor wijkbewoners blijft wat ons betreft een terugkerend thema en verdient echt al onze aandacht. Daarnaast hopen we dat in het rechtstreekse taalgebruik en contact naar onze bewoners net wat minder beleidsterminologie zit verweven, zodat het van onderop ook op die manier écht zijn beslag zou kunnen krijgen. D66 ziet deze wijkvernieuwingsplannen verder met vertrouwen en vooral ook langjarig als een meer dan serieuze keuze om eindelijk structureel wat voor onze inwoners te kunnen betekenen. Daar heeft het namelijk in het verleden, wat ons betreft, toch te vaak aan ontbroken; een continue lijn naar boven, een blijvend wenkend perspectief. Dank, Voorzitter.

00:11:58

Voorzitter: Dank voor uw duidelijke en korte woordvoering. Dan kijk ik de zaal even rond. Mevrouw Brouwer, GroenLinks, voor de woordvoering.

00:12:06

Mevrouw Brouwer: Dank u wel, Voorzitter. Ik heb een aantal punten genoteerd.

Wijkvernieuwing vraagt om een integrale aanpak. Koppelen aan de ruimtelijke aanpak is sociaal zeer nodig. Ruimte beïnvloedt hoe gezond en actief je kunt leven. Goede woning beïnvloedt je welzijn en gezondheid. Omgekeerd, beïnvloedt je sociale welbevinden de zorg en aandacht en het gebruik van openbare ruimte. Dat is een groot goed en ook dank voor deze mooie uiteenzetting van de wijkvernieuwing. Mooi ook om te zien hoe de integratie met armoedebeleid van groot belang is. Dat is van groot belang en dat laat Beijum ook zien als voorbeeld. Waarschijnlijk kan dat ook verder uitgezet worden in een verbreding naar de andere wijken. Belangrijk is dat de wijkvernieuwingen aangeprezen worden om in gesprek te gaan met de bewoners, deze onderling ook te stimuleren en voorstellen op te halen. De herinrichting openbare ruimte in Selwerd-Zuid, met name goed om daar verder te vergroenen en de openbare ruimte klimaatbestendig te maken. Graag bij alle herinrichtingsplannen ook aandacht toevoegen voor klimaatbestendig groen en daarbij ook te kijken dat we niet alle plekken vol bouwen met hoogbouw. De mensen die daarin wonen moeten dan ook weer naar buiten kunnen om zich te kunnen ontspannen en elkaar te ontmoeten, dus dat moet je daar ook wel weer bij inrichten, lijkt ons zo. Even zien, hoor. Even kijken. Ja, dat vonden wij wel een beetje een vreemde, mijn collega en ik hebben daar samen naar gekeken, maar op de kaft van het uitvoeringsprogramma prijkt het gebouw van DUO aan de zuidelijke Ringweg. Ja, volgens mij gaat het over wijkvernieuwing, dus dat vonden we wel een beetje een vreemde, dus ik weet niet waarom daarvoor gekozen is. Op pagina 39 worden bij het moderniseren en vervangen van woningen echt alleen de corporaties genoemd. Waarom worden er geen bewonersorganisaties bij betrokken of de bewoners zelf? Dat was nog onze vraag. Dank u wel.

00:14:39

Voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even rond of ik een handje zie digitaal. Zijn er nog partijen die wel een woordvoering willen voeren? Ja, de heer Van der Laan, PvdA.

00:14:49

De heer Van der Laan: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik neem deze woordvoering over van mijn collega, de heer Van Niejenhuis die nu bezig is met de mobiliteitsvisie. Dat gezegd hebbende zal ik er direct induiken. De Partij van de Arbeid is namelijk trots op de plannen van het college voor de wijkvernieuwing. We vinden het goed dat het college inzet op het verbinden tussen de dimensies van het sociaal en het ruimtelijk domein. We zijn een voorstander van gemengde en gezonde wijken. Het is wat ons betreft heel goed dat we hierbij de verschillende taken van de gemeente en de verschillende kanten van het beleid met elkaar verbinden, zeker ook om de ongelijkheid die er nu nog is niet tegen te gaan. We vinden het schurend dat in de noordelijke wijken mensen gemiddeld acht jaar korter leven in goede gezondheid dan in de zuidelijke wijken. De Partij van de Arbeid vindt daarom ook het investeren in huizen en openbare ruimte erg belangrijk. Ieder mens, en zeker iedere Groninger, verdient een prettige woon- en leefomgeving. We zien daarom graag een structurele verbetering van de uitgangspositie van de mensen in de wijk. Er zijn op dit moment een heleboel stappen nodig, omdat de gemeente in hoge mate verantwoordelijk is voor de gezondheidszorg en welzijn van inwoners, er sprake is van een kloof tussen arm en rijk, theoretisch en praktisch opgeleid en deze alleen maar groter lijkt te worden op het gebied van bijvoorbeeld gezondheid en kansen in het leven, het Rijk de gemeente op dit moment niet in staat stelt haar taken goed uit te voeren door de *tegering* en middelen en

er nog ontzettend veel te leren valt over hoe individuen en collectieven, waar nodig met steun van de gemeente, hun eigen uitgangspositie kunnen verbeteren en daarmee veel te winnen valt voor de leefkwaliteit. Gelet op het voorgaande vragen wij ons af of er wellicht een nog sterkere strategische en programmatische aanpak nodig is. De Partij van de Arbeid denkt hierbij bijvoorbeeld over het aanstellen van een sociaal bouwmeester om ervoor te zorgen dat we strategisch blijven werken en er goed in slagen om het fysieke en het sociale domein met elkaar te verbinden, dus een soort gezicht van de sociale wijkvernieuwing. Het mag ook onder een andere titel, maar wel een functionaris die hierop let en dat ook naar buiten toe uitdraagt. Tot slot, Voorzitter, onze complimenten voor de Uitvoeringsplannen Wijkvernieuwing en de Regio Deal Noord en de manier waarop het college erin is geslaagd de middelen van het NPG en het Rijk te verbinden en een eigen aanpak hierin te ontwikkelen. Wij zijn ervan overtuigd dat een meerjarige en coherente aanpak hierbij leidt tot de beste resultaten. Dat was het.

00:17:31

Voorzitter: Dan heeft u een interruptie van de heer Benjamins van D66.

00:17:36

De heer Benjamins: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik heb een vraag voor de heer Van der Laan. Die sociaal bouwmeester zou die dan het stadsdeel overstijgend of gemeente overstijgend moeten zijn of moet er in elke wijk een sociaal bouwmeester zijn? Ik ben even benieuwd naar de uitwerking van dit soort plannetjes.

00:17:56

De heer Van der Laan: Hoe wij het nu in gedachten hadden, was inderdaad op gemeentenniveau, waarbij ook aansluitend op wat de heer Benjamins zei, wat ons betreft belangrijk is dat hierbij gekeken wordt naar het gebiedsgericht werken en hoe we het beste de inbreng van de mensen kunnen ophalen.

00:18:17

Voorzitter: De heer Benjamins knikt bij dit antwoord en u was klaar met uw woordvoering. Dan kijk ik even rond wie er nu een woordvoering wil houden? Mevrouw De Wrede, Partij voor de Dieren.

00:18:32

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel, Voorzitter. Kunt u mij horen?

00:18:35

Voorzitter: Ja, luid en duidelijk.

00:18:36

Mevrouw De Wrede: Mooi, goed zo. Ja, we zijn heel positief over deze stukken. Het lijkt een hele succesvolle aanpak die verknoping van het fysieke en het sociale domein. We hebben het idee dat dit iets is dat dit college, maar misschien ook de vorige colleges, echt wel in de vingers heeft. Het is een beetje ouderwetse 'volkshuisvesting' hebben wij het idee. Eén klein punt. Er stond bij het stukje over Sunny Selwerd: "Gezondheid betekent in dit geval niet zozeer het ontbreken van ziekte, maar het vermogen om zo veel mogelijk eigen regie te voeren over je leven, je eigen lichaam, zorg, thuis, straat, wijk en toekomst. Vanuit dat beginsel werken we verder." Nu, dat lijkt ons wel een beetje hoog gegrepen, dus die taal is

misschien wel een beetje hoogdravend hier en daar. Verder zijn wij, met deze kleine kanttekening, heel positief over de stukken die voorliggen. Dank u wel, Voorzitter.

00:19:51

Voorzitter: Dan heeft u toch nog een interruptie van mevrouw Akkerman van de VVD.

00:19:56

Mevrouw Akkerman: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik ben op zich wel nieuwsgierig waarom de Partij voor de Dieren aangeeft dat ze op zich heel positief zijn over die combinatie van fysieke en sociale investeringen? Dat is ook bij de Vogelaarwijken natuurlijk al gebeurd, jaren geleden, en daar bleek dat niet te werken. Waarom denkt de Partij voor de Dieren dat dat nu in dit geval effectief gaat zijn?

00:20:20

Mevrouw De Wrede: Volgens de Partij voor de Dieren is het een hele goede aanpak om die twee domeinen aan elkaar te willen knopen. Mevrouw ... van GroenLinks hier – nu ben ik haar naam even kwijt – zei dat net ook -

00:20:36

Voorzitter: Mevrouw Brouwer.

00:20:37

Mevrouw De Wrede: Mevrouw Brouwer, dank u wel. Ja, dit is het nadeel van digitaal thuis zitten dat je niet iedereen met de naambordjes ziet zitten. Je wordt als mens veranderd door je omgeving en op jouw beurt verander je als mens ook weer zelf die omgeving, dus dat zijn twee domeinen die wederzijdse invloed hebben op elkaar. Als je iets wilt doen aan de situatie van mensen, als je iets wil doen aan die armoede en aan dat kortere leven, dan kun je je niet alleen richten op de mensen zelf, maar dan moet je juist het fysieke domein meenemen. Ja, die Vogelaarwijken waren inderdaad niet zo succesvol, maar volgens, voor zover ik me dat kan herinneren – maar ik zit er wellicht ook onvoldoende in – kwam dat ook omdat daar onvoldoende geld voor was en dat die aanpak ook niet zo strak in elkaar zat. Bij deze stukken is dat volgens mij wel het geval is, maar als u daar anders over denkt, dan hoor ik dat graag.

00:21:45

Voorzitter: Dan kunt u daar allebei nog een kop koffie op drinken. U heeft wel een mooi filmisch aura wat bij de Partij voor de Dieren past met het mooie uitgelichte groene blaadje achter u, dus daarvoor complimenten. Dan kijk ik nu even rond wie het woord zou willen voeren voor de woordvoering. De heer De Haan wil nu als nummer zeven.

00:22:07

De heer De Haan: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, het is al veelvuldig gezegd, maar ook mijn fractie is positief. Ja, het is duidelijk dat er wat moet gebeuren. De kloof tussen de kwetsbare wijken in het noorden van de stad en de andere wijken wordt steeds groter. Dan hebben we ook nog de invloed van corona, waarbij het afwachten is hoe het straks verder is. Daarom is het goed dat de gemeente, ook samen met geld van het NPG en Regio Deal, met dit plan komt. Uiteindelijk heeft iedereen recht op gelijke kansen en het is wel essentieel dat het ook gaat, zoals we lezen, om een duurzame ontwikkeling. Korte projecten die vervolgens weer verdwijnen, zetten geen zoden aan de dijk. Dat duurzame karakter komt, wat mijn

fractie betreft, wel duidelijk in deze uitvoeringsagenda naar voren, dus dat is goed. Mooie plannen, waar ik een heel rijtje zou kunnen noemen. U en de buurt, Open club Sportcentrum Noord en Michi Noeki's. Ja, lastige uitspraak, maar het ziet er allemaal goed uit. Mijn fractie zou wel graag nog twee punten willen benoemen. Een paar weken geleden hebben we de motie aangenomen om sportondernemers ook meer te betrekken bij het sportbeleid en te komen tot een soort van manifestatie 'Kom weer in beweging', waarin juist ook wordt ingezet om bewoners uit de kwetsbare wijken aan het sporten te krijgen. We hebben het over die kloof. Dan hebben we het ook over de gezondheidskloof tussen het noorden en het zuiden. Mijn fractie vroeg zich af of deze initiatieven misschien zouden passen binnen de wijkvernieuwing? We vonden het thema sport wel wat mager terugkomen in alle uitgewerkte plannen. Daarnaast pleit mijn fractie al jaren voor goed onderhoud. Willen we dat deze wijken, met alle genoemde maatregelen en alle herinrichtingen, er straks ook netjes bijliggen, dan is het wat mijn fractie betreft wel belangrijk dat ook hier extra investeringen zullen volgen. Tenslotte, goed dat onze burgemeester vandaag ook samen met 14 andere burgemeesters bij het Rijk pleiten voor verder investeringen in kwetsbare wijken. Daar werd als voorbeeld ook de grootschalige aanpak van Rotterdam-Zuid genoemd met flinke investeringen in onderwijs, werk en betaalbare woningen. Tegelijkertijd zie je in Rotterdam-Zuid ook wel duidelijk een keerzijde. Het gevaar van zo een aanpak is dat je ziet dat veel van de huidige bewoners – in ieder geval lazen wij in bepaalde gevallen bijvoorbeeld zo een 1, 75 procent – de wijk ook echt verlaten. Ja, hoe zorgen wij – ik zeg niet dat dat hier ook gaat gebeuren – dat we die balans wel goed bewaren? Dat we zorgen voor een goede mix in de wijk en dat de wijkvernieuwing uiteindelijk niet zal leiden tot Rotterdamse of Amsterdamse tafereelen. Dat was het.

00:24:44

Voorzitter: Dank u wel, voor uw woordvoering. Mevrouw Berenschot van Student en Stad voor de woordvoering en daarna mag de heer Rebergen van de Christenunie.

00:24:54

Mevrouw Berenschot: Ja, dank u wel, Voorzitter. Sociale mobiliteit en kansengelijkheid zijn de basis van een stabiele, eerlijke en gelukkige samenleving. Momenteel dreigt de kloof in de samenleving onwenselijk groot te worden. Het plan dat voor ons ligt is dan ook absoluut belangrijk voor de balans in de gemeente. In de meeste verbeteringen kunnen we ons goed vinden en graag zouden we zien dat alle geplande verbeteringen worden uitgevoerd. Graag zouden wij willen zien dat er nog meer aandacht komt voor het creëren van bankjes en chillplekken om zo in de vrijgekomen ruimte in wijken ook echt te kunnen recreëren en sporten. Gezien de urgentie van het probleem zouden wij ook willen benadrukken dat we binnen de gemeente goed de vinger aan de pols moeten houden de komende jaren. Daarom pleiten ook wij voor een lobby richting het Rijk om meer middelen beschikbaar te krijgen. Dank u wel, Voorzitter.

00:25:39

Voorzitter: Dank u wel voor uw woordvoering. Dan had ik het woord nu gegeven aan de heer Rebergen. Daarna mag de heer Dijk.

00:25:48

De heer Rebergen: Ja, dank u wel, Voorzitter. Structureel verandering voor deze wijken op

een integrale manier. Dat is wat we met deze wijkvernieuwing willen bereiken. De heer Van der Laan gaf al aan dat we trots mogen zijn op wat we in deze wijken gaan doen, namelijk bijdragen aan fysieke en sociale leefomgeving en daarmee aan gelijke kansen. Daarbij willen we gebiedsgericht werken, want iedere wijk is anders, en vooral vanuit de wensen van inwoners. Mevrouw Brouwer droeg het aandachtspunt van klimaatbestendig groen aan. Dat ondersteunen we en wij voegen daar graag de sociale functie van de openbare ruimte aan toe. Ook het punt van sport van de heer De Haan en mevrouw Berenschot ondersteunen we. Wat we hierin misten, is de verbinding met de dorpsvernieuwingen in de oude gemeente Ten Boer. Daar wil je aan dezelfde doelstellingen werken bij die vernieuwingen en het werd alleen een keer genoemd. Volgens mij is daar meer verbinding mogelijk. Graag daar aandacht voor. Ook door anderen is al genoemd dat de burgemeesters van verschillende steden aandacht hebben gevraagd voor de wijkvernieuwing en daar waren we ook blij mee. Tot zover.

00:26:59

Voorzitter: Dank u wel voor uw woordvoering. Nu de heer Dijk met de woordvoering namens de SP.

00:27:04

De heer Dijk: Voorzitter, als de omstandigheden zo bepalend zijn voor de mens, laat ons dan die omstandigheden meer menselijk maken. Volgens mij probeert het college dat met deze plannen te doen, dus ik ben behoorlijk positief. Dit doen we ook al jaren in de gemeente Groningen en steeds wordt er dan gezegd: "Ja, we hebben eigenlijk niet zo heel veel geld". Dan schrapen we weer van alles bij elkaar, dan richten we een cofinancieringsfonds en een stedelijk investeringsfonds op en geven er allemaal nieuwe, bijzondere namen aan, alsof we het wiel opnieuw uitvinden. Dat steeds incidenteel dat maakt toch wel een soort structurele vorm, waar deze gemeente probeert te investeren in wijken. Ik las ook het bericht in de media vanochtend over de burgemeester en die zei hele zinnige woorden daarover en waarom dat ook nodig is. Iets wat je niet vaak hoort van een VVD'er, maar wel van deze VVD-burgemeester is dat het zelfs een werking heeft op het bestrijden van criminaliteit. Als we armoede opheffen, hebben we waarschijnlijk een minder grote voedingsbodem voor criminaliteit, maar ik denk ook een minder grote voedingsbodem voor racisme, discriminatie en tegenstellingen in de samenleving, die toch zeker wel spelen en helaas groeiend zijn. Ga vooral door met het maken van die plannen, ook voor meerdere andere wijken. Ik ben daar wel benieuwd naar, omdat ik over deze plannen nog vrij weinig op en aan te merken -

00:28:29

Voorzitter: Er is niet eens voetballen en het onderbreekt. Gaat u door, meneer Dijk.

00:28:35

De heer Dijk: Maak vooral ook voor de andere wijken plannen, want dat voelt soms een beetje gek dat we wijken aan het uitkiezen zijn die aan wijkvernieuwing toe zijn en alsof anderen dat dan niet zijn. Mevrouw Brouwer van GroenLinks stelde in het vorige onderwerp een hele terechte vraag, want bij wijkvernieuwing ontstaan wel vaak ook huurwoningen met hogere huurprijzen en dat betekent dat een deel van de mensen die niet voor die hogere sociale huurprijzen in aanmerking komt, ook geen keuze heeft om in die wijk terecht te komen.

00:29:07

Voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Benjamins van D66.

00:29:13

De heer Benjamins: Voorzitter, ik hoor de heer Dijk zeggen dat wijkvernieuwing eigenlijk een beetje tijdelijk is. Dat proef ik nu in zijn verhaal. Juist in deze plannen komt wat mij betreft veel meer naar voren dat we dit structureel gaan doen en dat we dus wijkvernieuwing niet eindig laten zijn. Kan de heer Dijk daar een visie op 'etaleren'?

00:29:37

De heer Dijk: Voorzitter, dat is ook gelijk mijn pleidooi dat het dan ook echt niet eindig moet zijn. Hoe meer, hoe beter wil ik zeggen. Rupsje Nooitgenoeg zit hier. Ik wil trouwens ook aansluiten bij de zorgen van D66 over energie via warmtenetten en de betaalbaarheid daarvan. Als het gaat over die noordelijke wijken dan kennen we allemaal wel een beetje de rijtjes die zo pijnlijk zijn: vijf tot zes jaar minder levensduur, tien tot vijftien jaar in minder goede gezondheid en in de zuidelijke wijken, waar de sociaaleconomische klassen hoger zijn, daar zitten de positieve gevallen, om het zo maar te zeggen. Dat is niet alleen vervelend en naar voor de mensen in de noordelijke wijken, maar ook voor de samenleving als geheel, want die functioneert bij grotere ongelijkheid wel degelijk slechter. Ik hoor hier ook mensen zeggen: ja, het gaat om kansengelijkheid. Ja, natuurlijk gaat het om kansengelijkheid, maar ook dan zijn we er nog niet. Ook als mensen allemaal dezelfde kansen hebben, dan nog zijn mensen totaal niet gelijk aan elkaar. Het gaat erom dat ook de uitkomsten uiteindelijk menswaardig en gelijkwaardig zijn en dat betekent – volgens mij gaan we het daar binnenkort ook een keer over hebben – een fors en steviger armoedebeleid dan we nu kennen. We kunnen mooie woningen bouwen, we kunnen mooie parken bouwen, groen, duurzaam en noem maar op, maar als mensen niet kunnen voorzien in hun eigen levensonderhoud door werk of door ondersteuning van de gemeente, dan creëer je nog mensenwaardige situaties. Dan kun je in de mooiste woning leven, maar dan kun je niet in je eigen levensonderhoud voorzien en dus ook niet je eigen persoonlijke levensgeluk nastreven. Niet alleen gelijke kansen, maar ook menswaardige en gelijkwaardige uitkomsten.

00:31:30

Voorzitter: Nu zit ik even te kijken of de heer Rebergen nu een interruptie wil plegen of alleen achterom zat te kijken.

00:31:37

De heer Rebergen: Nee, sorry Voorzitter.

00:31:39

Voorzitter: Dan heeft u geen interruptie meer, meneer Dijk. Dan was dit uw woordvoering en dan is er volgens mij één partij nog niet aan het woord geweest en dat is 100% Groningen.

00:31:48

De heer Mellies: Voorzitter, dat klopt. Dat heeft een reden ook, want het blijft best een lastig stuk, want de uitvoeringsprogramma's van de Groningen Wijkvernieuwing kent veel overlapping met al langerlopende discussies. Er is veel sprake van verweving met de warmtetransitie bijvoorbeeld, waar D66 terecht stelt dat de betaalbaarheid voorop staat.

Het gaat vooral ook heel veel over cocreatie met onze inwoners en over het versterken van de leefbaarheid van de wijken. Middels onze inwoners proberen we zoveel mogelijk te bereiken met de weinige middelen die we hebben. Voorzitter, anderhalf jaar geleden spraken wij onze lof uit over deze trajecten. Ook dit keer hebben we weinig anders toe te voegen dan lof voor al deze losse zwaar uiteenlopende projecten. Hoewel we het met de VVD eens kunnen worden dat het belangrijk is dat we in de gaten houden wat de resultaten zijn van deze investeringen, snappen we ook dat deze effecten niet altijd direct zichtbaar zijn. We zijn ook wel blij met de genoemde ambities, al zijn we benieuwd of die inderdaad ook gehaald kunnen worden. Tot zover.

00:32:49

Voorzitter: Dank u wel voor uw woordvoering. Dan hebben alle partijen die aanwezig waren een woordvoering gedaan en dan kijk ik rechts – voor de kijkers links – wie van de wethouders als eerste wil. De heer Van der Schaaf.

00:33:01

De heer Van der Schaaf: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik zal even aftrappen en dan geef ik de collega's het woord over een aantal onderwerpen. Ik denk in zijn algemeenheid dat ik namens het college kan stellen dat er veel draagvlak is voor onze aanpak. Niet alleen de aanpak van nu, maar ook van de afgelopen jaren, de inzet in de wijk. Er is veel draagvlak voor de wijkvernieuwing. Ik kan me ook nog herinneren dat we de uitvoerings- of tenminste de koersdocumenten heette dat toen nog, met een mooie politieke term, in 2018 vaststelden en dat we zelfs een licht applaus kregen van de gemeenteraad. Dat gebeurt niet vaak als wethouder. Dat geeft aan dat er breed draagvlak is voor deze aanpak. Niet alleen omdat er politieke urgentie is, maar ook een gigantische maatschappelijke urgentie en daar heeft u, denk ik, net ook al in uw woorden met uw eigen prioriteiten kennis van gegeven. We hebben het vanochtend natuurlijk ook gezien met het manifest wat 15 burgemeesters, waaronder die van onszelf, met elkaar hebben gemaakt en hebben aangeboden. Juist op een heel goed moment tijdens de formatie. Inderdaad, op het moment dat wellicht het ergste van de coronacrisis achter ons lijkt, maar de achterstanden die misschien wel extra zichtbaar werden tijdens corona vragen om aandacht die inderdaad niet eenmalig is en ook niet incidenteel, maar structureel. Wil dat nu zeggen dat je altijd maar bezig bent met wijkvernieuwing in elke wijk? Nee, er zijn echt situaties denkbaar dat een wijk even wat minder aandacht nodig heeft en de prioriteit kan liggen bij andere gebieden of andere wijken, ook omdat onze middelen natuurlijk altijd per definitie beperkt zijn. Je moet echter altijd aandacht blijven houden voor leefomstandigheden en dan heb ik het niet alleen over fysieke leefomstandigheden, maar ook de sociale en economische leefomstandigheden voor mensen in hun buurt. Als je inderdaad wil, zowel vanuit het oogpunt van de mensen zelf als vanuit het oogpunt van het collectief, dat de samenleving als totaal functioneert, dan hebben we er allemaal belang bij – en daar zijn we het in Nederland in het algemeen toch wel grosso modo redelijk over eens – dan zijn te grote verschillen in inkomen, in kansen en kwaliteit van leefomgeving – en hoe je het maar wil definiëren – onaanvaardbaar en onwenselijk. Met wijkvernieuwing in de breedste zin van het woord werken we daar al een aantal jaren aan, ook in deze gemeente. Het mooie is inderdaad – dat zei de heer Benjamins denk ik wel mooi – dat we erin geslaagd zijn om met een aantal eigen middelen, maar ook middelen die vanuit de Regio Deal zijn gekomen en ook vanuit NPG en straks wellicht ook uit

de gelden die loskomen vanuit het manifest, wat ik net noemde en vanochtend is aangeboden, dus dan is het ook mogelijk om ook voor langere tijd daar financiering voor te regelen. Dat zal ook, denk ik, keuzes vragen van een nieuw college en een nieuwe raad in de volgende periode. Als je kijkt naar wat er speelt op dit moment. Dan ga ik nu even op een aantal vragen in. Selwerd krijgt natuurlijk heel veel de aandacht op dit moment en terecht, want er gebeurt ontzettend veel op alle vlakken. Er wordt op dit moment ook daadwerkelijk heel hard gewerkt. We zijn echter ook al een aantal jaren bezig. Het is bij uitstek ook een wijkvernieuwing, waar de sociale wijkvernieuwingen voor de fysieke is uitgegaan en nu komt de fysieke wijkvernieuwing als het ware op stoom. Selwerd is wel het mooiste voorbeeld, denk ik, dat die wijkvernieuwing niet iets is wat bedacht is door een corporatiedirecteur, een wethouder, een ambtenaar of een stedenbouwkundige. Nee, dat is van onderop gekomen vanuit urgentie die van onderop werd gevoeld. Het is alleen niet – en dat hebben we ook in Selwerd geleerd – voldoende om alleen maar te zeggen tegen bewoners: gaat u uw gang maar. Nee, ook in deze wijk is een actieve stevige overheid die samenwerkt met instanties, als het onderwijs, de woningbouwcorporatie of de WIJ. Die samenwerkt om die bewoners te helpen om hun leefomstandigheden vooruit te helpen. In die zin is wijkvernieuwing inderdaad nooit eindig. Het is ook terecht, dat gaf mevrouw Akkerman aan, dat we moeten blijven sturen en monitoren op resultaten. Juist in het stuk over de Regio Deal – het Rijk vraagt daar ook heel nadrukkelijk om – ziet u daar ook voorbeelden van. Ik ben het overigens niet helemaal mee eens dat de wijkvernieuwing in het verleden in Vinkhuizen mislukt is. Integendeel het heeft Vinkhuizen echt geholpen in alle opzichten. Die waardering voelen wij ook nog steeds in Vinkhuizen, maar dat neemt niet weg dat je niet ook moet kijken naar nieuwe initiatieven. De heer Benjamins vraagt nog aandacht voor, en ik dacht de heer Dijk ook, de betaalbaarheid van het warmtenet. We gebruiken de energietransitie inderdaad als een soort motor voor wijkvernieuwing, maar het moet niet zo zijn dat daarmee de woonkosten te hoog worden. Dat heeft permanent aandacht, ook van WarmteStad. Mevrouw Brouwer van GroenLinks had het nog over de intensivering en dat met name als er meer gebouwd wordt dat het niet ten koste mag gaan van het groen en van de openbare ruimte. Nee, dat is een nadrukkelijk uitgangspunten van ons, want juist die openbare ruimte is van groot belang. Ik wijs bijvoorbeeld ook naar de plannen in De Wijert, waar we bestaande openbare ruimte op een veel interessantere manier gaan inrichten samen met bewoners, zodat zij er ook weer, veel meer dan nu, wat aan hebben. We maken ook nog een leidraad openbare ruimte voor de hele stad, voor de herinrichting van de openbare ruimte. Daar zal ook heel veel aandacht zijn voor wijkvernieuwingsgebieden. Specifieke vraag had u nog over de foto's die we gebruiken op het uitvoeringsprogramma en het stuk. Het is een beetje een nadeel van het tijdperk dat je alles via een scherm ziet. Normaal heb je een boekje voor je en dan was het ons zelf ook wel opgevallen, maar ik kreeg inderdaad te horen dat die foto's nog worden vervangen in de definitieve gepubliceerde versie. Even kijken. Ja, het punt van de heer Van der Laan: de sociaal bouwmeester. We gaan een projectbureau Wijkvernieuwing en Gebiedsgericht Werken oprichten. Eén van de onderdelen daarvan is ook dat wij – en dat doen we bij meer grote opgaven – een externe supervisor voor een aantal uren willen inhuren. Dat doen we voor Meerstad en dat doen we straks ook voor de Suikerzijde. Iemand die ons als het ware adviseert over allerlei opgaven. Het leek ons ook heel goed om dat voor de wijkvernieuwing te doen en dan niet alleen voor de ruimtelijke opgave, maar juist voor die verbinding tussen

de ruimtelijke en sociale opgave. We zijn dus bezig om te kijken of we daar iemand voor kunnen vinden. Ons idee is dat de suggestie die de PvdA-fractie doet heel goed zal aansluiten bij datgene waar wij mee bezig zijn. Op het moment dat we iemand hebben, kunnen we die ook in contact brengen met de raad om daar eens het gesprek over te voeren. Die onderwerpen komen, denk ik, nog even bij de andere wethouders. Ja, ik denk nog één onderwerp dat op mijn vlak ligt. Dat gaat met name even over – dat is wel een groot thema dat door een aantal is benoemd, de heer De Haan had het erover en ook de heer Dijk – over wat in Rotterdam-Zuid in ieder geval in de beeldvorming – ik weet dat het in de discussie allemaal wel wat genuanceerder ligt – lijkt dat sommige grote operaties van vernieuwing van woningen vooral ten koste gaan van de mensen die er al jaren wonen. Dat is in ieder geval – en dat is altijd zo geweest in Groningen – absoluut niet de bedoeling. Sterker nog, wij hebben een keiharde garantie dat het niet ten koste mag gaan van de mensen die er nu wonen. Iedereen die terug willen keren in de wijk kan dat en dat gebeurt ook. Dat neemt niet weg dat er mensen zijn die een wijkvernieuwingsurgentie krijgen, hier ook wel eens gebruik van maken en dat is hun goed recht. Dat ze zeggen: ja, misschien is het ook wel interessant om eens in een andere wijk te wonen. Echter, die garantie dat je terug kan keren, die zit in het in het sociaal plan en we zorgen er ook voor dat bij de nieuwbouwplannen die we maken dat er ook een flinke hoeveelheid sociale huur – misschien wel meer dan pakweg twintig jaar geleden, toen we dat in Vinkhuizen deden – en dat er soms meer sociale huurwoningen terugkomen dan er verdwijnen, naast dat we natuurlijk ook voor andere doelgroepen bouwen. Thema blijft wel ook de betaalbaarheid van die huurwoningen. Er is in de vorige discussie ook al ... De nieuwe huurwoningen zijn bijna altijd aan de bovenkant binnen de sociale huursector. Dat is iets wat altijd al zo geweest is, maar dat kan die terugkeer wel eens bemoeilijken. Vandaar ook dat wij ... Nu, in het sociaal plan zit niet iets als een soort huurgewenningsbijdrage. Dat is tot nu toe ook nog niet nodig geweest, maar via het sociaal plan dat we hebben met de huurders blijven we dit wel in de gaten houden. Waar mogelijk zullen we samen met de corporaties en huurdersorganisaties kijken op welk punt nog aanvullende maatregelen nodig zijn. Op dit moment kunnen we iedereen die terug willen keren in de wijk een goede plek geven. Misschien dan nu het woord even aan collega Bloemhoff.

00:41:22

Mevrouw Bloemhoff: Via de voorzitter, dank u wel.

00:41:25

Voorzitter: U heeft het woord, hoor.

00:41:26

Mevrouw Bloemhoff: Er waren een tweetal vragen op mijn bordje. Eén gaat over de Michi Noeki, een vraag van mevrouw Akkerman van de VVD. Er wordt een kiosk gerealiseerd voor de familie Knollema, een ondernemersfamilie die al heel lang gevestigd is in de Oosterparkwijk. Is die Michi Noeki dan niet dubbelop? Eerder andersom. De Michi Noeki zou geplaatst worden en toen kwam het probleem van de familie Knollema voorbij. Wat we nu juist doen is dat we van één en één drie maken, namelijk de mensen die al vaak bij Knollema langskwamen en daar ook hun tijdschriftjes kwamen halen en anderen waren kwamen halen, zitten soms ook wel met problemen en er speelt van alles. Het is juist heel handig om dan te zeggen: "Goh, misschien moet je eens even hiernaast gaan kijken, daar

zitten vrijwilligers en mensen van de WIJ, daar kun je eens mee gaan praten". Juist dus die combinatie om daar, ook voor ouderen om even tot rust te komen, want daar is de Michi Noeki ook op gericht; mensen kunnen vaak korte stukjes nog wandelen, even zitten, kopje koffie, op adem komen en dan weer door. We hopen dat we een volgende Michi Noeki bijvoorbeeld op het Linnaeusplein kunnen plaatsen. Die Michi Noeki heeft een grotere functie dan puur een winkel, maar je kunt wel hele mooie combinaties maken, dus juist daarom denken wij dat dit voorstel goed is. Als tweede is er nog een vraag gesteld door de heer De Haan van het CDA over, hoe zit sport nu in het verhaal en er is al meerdere keren gerefereerd aan Rotterdam-Zuid. Collega Jongman en ik hebben ook gesproken met de mensen van Rotterdam-Zuid over juist de combinatie, bijvoorbeeld van onderwijs en bewegen. Juist als je zegt, we zijn – wellicht bekend – bezig met 'de verlengde schooldag' daar komen we ook na de zomer bij u op terug. Dat kun je op allerlei verschillende manieren doen. Er zijn scholen die geven dit meer een cultureel karakter en anderen besteden aandacht aan de techniek. Je kunt echter ook heel goed in extra naschoolse activiteiten het accent op sport en bewegen leggen en dan is het juist mooi om de combi te maken met bijvoorbeeld Bslim, buurtsportcoaches om daar sport een goede plek te geven. Het andere gaat natuurlijk over het realiseren van beweegplekken, want als corona – denk ik – iets duidelijk heeft gemaakt, dan is het dat we veel meer in die openbare ruimte sporten. Dat zit natuurlijk ook in een aantal elementen, die u ook terug kunt vinden. Bijvoorbeeld Caspomorpark daar gaat het ook om het bewegen in de openbare ruimte, dus op die manier zit het er, denk ik, goed in. U refereerde even aan de motie die recent is ingediend over de sportondernemers en kunnen die een aanbod doen? Dat was echt gericht op het coronaherstel. Daarvan kan het college aangegeven dat het wordt meegenomen bij het Sociaal Perspectief Plan Corona wat ter zijner tijd bij uw raad zal terugkeren. Dat is een korte termijn motie, hoe kunnen we de boel weer op gang brengen en kom in beweging. Het verhaal in de Regio Deal is natuurlijk langjarig, dus zoeken we langjarig de samenwerking met de partners in de wijk, dus onderwijs, Bslim, buurtsportcoaches et cetera. Tot zover, Voorzitter.

00:44:54

Voorzitter: Dan is er nog een derde wethouder. Ik denk dat mevrouw Diks ook nog wel wat wil zeggen.

00:44:59

Mevrouw Diks: Heel graag. Dank u wel, Voorzitter. Ja, heel mooi natuurlijk om te constateren dat er een heel groot draagvlak is voor de plannen die voorliggen. Er is natuurlijk hard aan gewerkt, met name ook om – waar iedereen ook al op ingegaan is – juist die verbinding tussen fysiek en sociaal op een zo goed mogelijke manier vorm te geven en ook echt in te gaan vullen. Een aantal zaken. Mevrouw Akkerman gaf aan dat we nu dingen gaan doen die echt werken, dat dat de aanname is en zo herken ik dat eerlijk gezegd ook. We hebben natuurlijk verschillende plannen al gehad in de afgelopen jaren. Prachtwijken, Krachtwijken, Vogelaarwijken noem maar op. Voor een deel was dat natuurlijk ook zo, dat dat min of meer kortdurende programma's waren. Korte klappen, zal ik maar zeggen. Ik denk echt dat het plan, dat vanochtend ook is gepresenteerd met de manifeststeden door de burgemeesters, waarbij we dan voor twintig jaar dat commitment met elkaar aangaan. Commitment aangaan met alle partijen die ermee te maken hebben en die er belang bij

hebben, dat die voor een lange periode met elkaar dit pad opgaan ... Ja, dat is de aanname dat dat de crux is, om deze programma's ook goed te doen slagen.

00:46:16

Voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Akkerman van de VVD.

00:46:24

Mevrouw Akkerman: Ja, dank u wel, Voorzitter. De wethouder zegt: het zit hem met name in dat we dus nu voor langere tijd dit gaan doen en dat is het wezenlijke verschil en dan dus niet zozeer in wat we precies inhoudelijk doen. Ik vroeg ook aan de Partij voor de Dieren, bij die Vogelaarwijken bleek dat de sociale investeringen helemaal niet zo effectief waren als van tevoren bedoeld was. Zou de wethouder daar nog iets over kunnen zeggen?

00:46:50

Mevrouw Diks: Ja, dank u wel, Voorzitter. De constatering van mevrouw Akkerman dat alle inzet in de wijken in de afgelopen jaren helemaal niet succesvol was, die laat ik voor u. Het heeft natuurlijk in het algemeen op zich wel opgeleverd, maar ik ben met u eens, wel minder rendement – mag ik het zo beschrijven – dan dat we met elkaar hadden gehoopt. Dat komt natuurlijk ook, omdat we er nu veel beter achter zijn dan vroeger, dat je natuurlijk in het sociale domein ... Er is geen knop in die zin, waar je aan kunt draaien, dus het is noodzakelijk dat je langjarig met elkaar gaat inzetten op verbetering. Bijvoorbeeld, als je kijkt naar laaggeletterdheid dat is natuurlijk niet iets wat je even kunt aanpassen. Daar moet je met elkaar, met de inwoners die het betreft, een pad opgaan. Je kunt er niet een kwartje ingooien en er een alfabeet uitkrijgen, om het zo te benoemen. Het gaat erom dat we met elkaar dit in gezamenlijkheid doen en dat we ook niet in één klap verwachten dat je er een kwartje ingooit en er een euro uitkomt, maar dat je wel met elkaar de ruimte creëert om mensen te laten ontwikkelen, de wijk te laten ontwikkelen, de openbare ruimte te laten ontwikkelen en dat we niet ... Dat de pieken en dalen in die twintig jaar aan de orde zullen komen. Een aantal van u gaf ook aan – en dat is natuurlijk een hele nare constatering die we keer op keer moeten doen – dat mensen die in armoede leven, mensen die in kwetsbare wijken leven, een mindere gezondheid hebben en soms ook minder gelukkig zijn. Ja, die constatering gaat natuurlijk helemaal in tegen de grondslag van het coalitieakkoord, waarin we ernaar streven om voor al onze inwoners een gezonde, gelukkige en vooral ook groene gemeente te organiseren. Een aantal van u heeft ook opmerkingen gemaakt over 'begrijpelijk communiceren' of althans dat is, zoals ik het heb samengevat. Ja, zeer eens. Ik heb zelf inderdaad de zin die werd voorgelezen ook nog even opgezocht en inderdaad, dat is een beetje cryptisch op zijn minst, wat er bij Sunny Selwerd genoemd staat. De zoektocht naar de gezondheid en het verbeteren van gezondheid is veel breder dan alleen het lichamelijk welbevinden. Echter, het ook gaat om geestelijk welbevinden en om minder stress, meer ontspanning in gezinnen en dus ook in buurten en wijken. Echter, inderdaad, begrijpelijk communiceren is wel de grondslag van de wijze, waarop we dit willen invullen. Zeer eens dus. De heer Dijk heeft een opmerking gemaakt over 'het leefbaar inkomen', het leefbaar loon. Nu, maar eens kijken wat er met het minimumloon gaat gebeuren, als het nieuwe kabinet er is. Het zou kunnen dat dat positief zal uitpakken. Dat zou betekenen dat ook de uitkeringen natuurlijk een slag omhoog gaan. Echter, dat daarmee nog niet alles is opgelost dat ben ik ook eens met de heer Dijk. Dat is ook één van de redenen, waarom we juist nog in dit jaar willen komen met dat maatschappelijk akkoord armoedebestrijding en

dat we ook echt, niet alleen in de wijken, niet alleen in woningbouw, in de openbare ruimte, maar ook echt in het sociaal domein tot een kanteling willen komen. Dat vind ik wel een hele mooie constatering dat je nu ziet dat ook financieel een aantal zaken echt bij elkaar komen. Met een beetje goede wil loopt het met het kabinet goed af met de manifeststeden, met de manifestgelden, de Regio Deal, het nationaal programma en een nieuw akkoord armoedebestrijding. Nu, dat allemaal bij elkaar genomen zou wat ons betreft moeten leiden tot die echte kanteling ook in het sociale domein, als het gaat om de wijkvernieuwing.

00:50:36

Voorzitter: Dank. Dan is dit de beantwoording van de drie wethouders namens het college. Dan kijk ik nog even digitaal en in de zaal rond of er nog vragen leven. Nee? Dan is de vervolgvraag, het is een collegebrief, wat wilt u met deze collegebrief? Kan deze conform of overweegt iemand nog een motie vreemd? Nee, niemand? Dan was dit de bespreking van dit onderwerp en dan sluiten we hiermee de avond af. Dan kan de heer De Haan een voetbalwedstrijd kijken, die er volgens mij niet is, en de rest veilig thuis. Degenen die al thuis zijn, wens ik u nog een fijne avond en tot een volgende politieke woensdag.